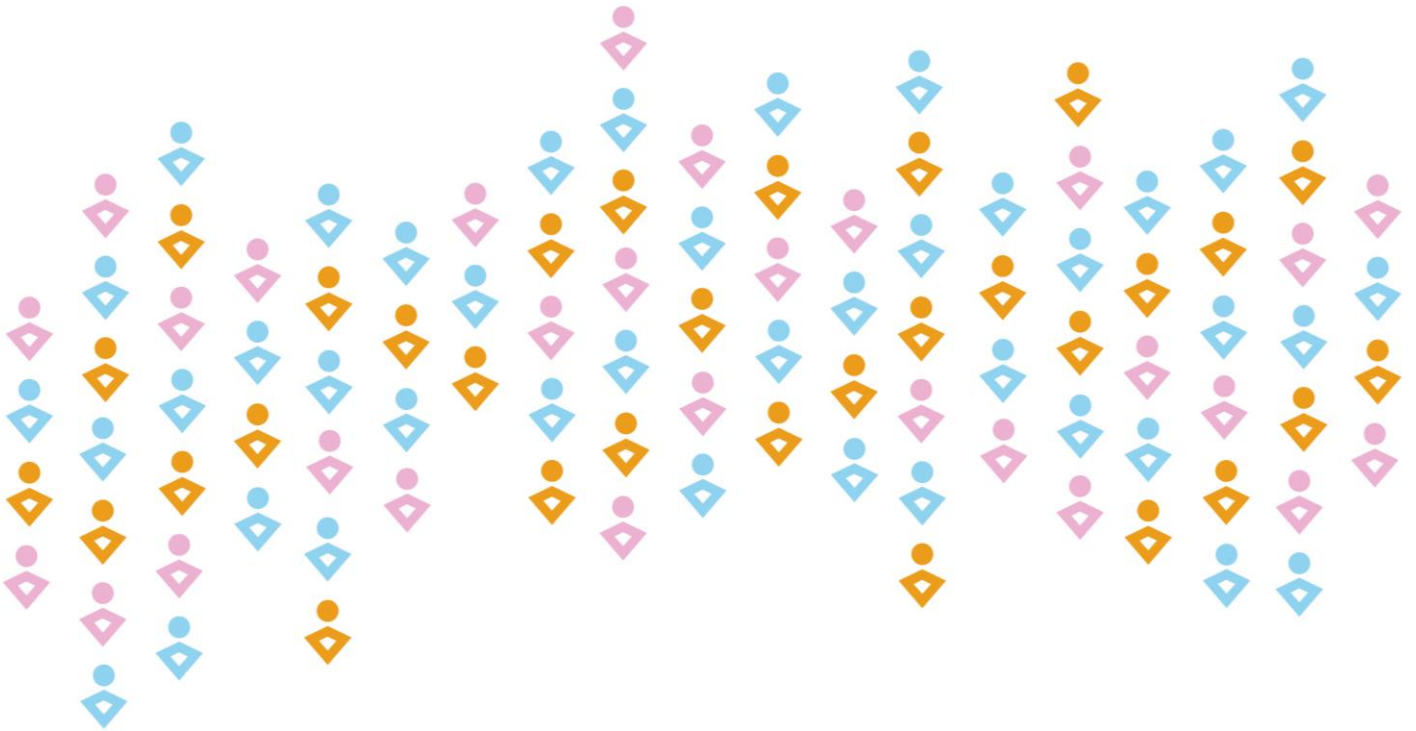

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen ikääntyneille suunnattujen asumispalvelujen myöntämisen perusteet

Myöntämisen perusteet ja sisältö 1.6.2025 alkaen

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitus 14.5.2025

Sisällysluettelo

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen ikääntyneille suunnattujen asumispalvelujen myöntämisen perusteet	0
Myöntämisen perusteet ja sisältö 1.6.2025 alkaen	0
1. Palvelujen järjestämistä ohjaava lainsäädäntö ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueen strategiset tavoitteet	1
2. Ikääntyneiden asumispalveluihin hakeutuminen ja palvelutarpeenarvointi	2
3. Ikääntyneiden asumispalvelut	4
3.1. Myöntämisen perusteet ikääntyneiden lyhytaikaiseen palveluasumiseen	4
3.2. Myöntämisen perusteet ikääntyneiden yhteisölliseen asumiseen	5
3.3. Myöntämisen perusteet ikääntyneiden ympärivuorokautiseen palveluasumiseen ja laitoshoitoon	6
3.4. Ikääntyneen palvelutarpeen muuttuminen	7
4. Ikääntyneen asumispalvelun vastaanottaminen	8
<u>5. Palveluseteli ympärivuorokautiseen palveluasumiseen</u>	<u>8</u>
6. Asuminen yksityisessä palveluasumisenyksikössä ilman hyvinvointialueen palvelupäätöstä	9

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen ikääntyneille suunnattujen asumispalvelujen myöntämisen perusteet

1. Palvelujen järjestämistä ohjaava lainsäädäntö ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueen strategiset tavoitteet

Hyvinvointialueen ikääntyneille suunnatut asumispalvelut perustuvat lainsäädäntöön. Toimintaa ohjaavat myös hyvinvointialueen strategia ja arvot. Hyvinvointialueen tavoitteena on mahdollistaa yhä useamman ikääntyneen turvallinen kotona asuminen järjestämällä toimintakykyä edistäviä ja kuntouttavia palveluja sekä tarvittaessa järjestää ikääntyneen palveluntarvetta vastaavaa hoitoa koteihin ympäri vuorokauden.

Hyvinvointialueen tavoitteena on tukea ikääntyneiden omaehtoista ennakkointia, hyvinvoinnin ja terveyden ylläpysymistä kotona asumisen mahdollistamiseksi sekä turvata oikea-aikaiset palveluratkaisut porrasteisesti palvelutarpeen kasvaessa. Ikääntyneiden palvelujen tavoiteskenaariossa palvelurakennetta kevennetään ja palvelurakenteen keventymisen myötä entistä suurempi osuus ikääntyneiden asumisesta kohdistetaan kevyempiin palveluihin erityisesti yhteisölliseen asumiseen.

Myöntämisperusteiden tarkoituksena on turvata Etelä-Karjalan ikääntyneiden asukkaiden palvelujen kohdentuminen yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti sekä tukea työntekijöitä päätöksenteossa. Ikääntyneellä on mahdollisuus vaikuttaa palvelujensa sisältöön ja toteuttamistapaan sekä osaltaan päättää niitä koskevista valinnoista. Sekä pitkäaikainen että lyhytaikainen asumispalvelu järjestetään tarkoituksenmukaisessa yksikössä hyvinvointialueella.

Ensisijainen vastuu asumisen järjestämisestä on ikääntyneellä itsellään. Ikääntyneiden asumispalveluja järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Edellytyksenä ikääntyneiden asumispalveluihin ohjautumiselle on, että kotona asumista tukevat palvelut, koekotiutukset ja yhteisöllinen asuminen sekä niiden vaikutus asiakkaan toimintakykyyn on arvioitu eikä asiakas ole autettavissa näillä palveluilla. Järjestämme asumispalveluja osittain ARA-asuntokannassa, jolloin asumispalvelupaikan järjestäminen asumisyksikköön perustuu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin sekä varallisuuden ja tulojen selvittämiseen. Asumispalvelutarpeen arvioinnissa käytämme RAI-arviointia.

Palvelun myöntäminen perustuu Etelä-Karjalan hyvinvointialueen ikääntyneiden palveluiden palvelukuvauksiin ja myöntämisperusteisiin. Palvelusta peritään hyvinvointialueen asiakasmaksujen mukainen maksu. Asumispalvelujen myöntämisperusteet ovat kaikille hyvinvointialueen alueella asuville ja alueelle muuttaville samat. Muulle hyvinvointialueelle muuttavan myöntämisperusteet määrittelee vastaanottava hyvinvointialue. Avio- ja avopuolisoiden järjestetään mahdollisuus asua yhdessä aina, kun se on mahdollista.

2. Ikääntyneiden asumispalveluihin hakeutuminen ja palvelutarpeenarviointi

Aloitteen asumispalvelujen tarpeen selvittämisestä voi tehdä iäkäs henkilö itse, omainen tai hoitava taho. Sosiaalihuoltolaki ja Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista edellyttävät, että iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista tukevien palvelujen tarve tulee selvittää kokonaisvaltaisesti yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen läheisensä tai hänelle määrätyn edunvalvojan kanssa. Iäkkäällä henkilöllä tarkoitetaan laissa henkilöä, jonka fyysinen, kognitiivinen, psyykinen tai sosiaalinen toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä alkaneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden sairauksien tai vammojen vuoksi taikka korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen johdosta.

Kotona asuvan iäkkään henkilön palveluntarpeenarviointi ja toimintakykyarviot tehdään kotikäynnillä. Vain perustellusta, erityisen poikkeavasta syystä arviointi voidaan tehdä kodin ulkopuolella esimerkiksi hoitavassa yksikössä. Palvelutarpeenarvioinnin tueksi järjestetään tarvittaessa arviointijakso lyhytaikaisessa asumispalveluyksikössä. Asumispalvelujen palveluntarve arvioidaan vasta siinä vaiheessa, kun iäkkään henkilön toimintakyky on vakiintunut esimerkiksi sairaalajakson päätyttyä. Kotiutumisen mahdollisuuksien ollessa epäselviä, voidaan järjestää koekotiutus, jonka aikana arvioidaan kotona asumista sinne järjestettyjen palveluiden turvin.

Palveluntarpeenarvioinnilla tarkoitetaan iäkkään henkilön arjesta suoriutumisen ja toimintakyvyn kattavaa, moniammatillista ja monipuolista arviointia luotettavia arviointivälineitä käyttäen. Näitä arviointeja toteuttavat sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset yhdessä iäkkään henkilön ja hänen läheisensä kanssa. Lähtökohtana on yleensä asiakkaan tai hänen läheisensä ilmaisema käsitys avun tarpeesta tai ammattilaisen havaitsema avun tarve.

Asumispalvelun tarvetta arvioidessa selvitetään ensin erilaisten kotona asumista tukevien palvelujen käyttö. Lähtökohtaisesti kotiin tulee olla järjestettynä kaikki mahdollisuuksien mukaiset palvelut ennen asumispalveluiden arviointia. Näitä palveluja ovat esimerkiksi lyhytaikainen perhehoito, omaishoito, teknologiset ratkaisut, turvapalvelut (mm. turvapuhelin lisälaitteineen, ovihälytin), kotiin vietävät tukipalvelut (ateria-, vaatehuolto-, siivous- ja asiointipalvelu sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävä tai tukeva palvelu) sekä kotihoito.

Palveluita voivat tuottaa myös yksityiset palveluntuottajat tai kolmas sektori. Arvioinnissa huomioidaan myös asunto-olosuhteet, ympäristön esteettömyys, läheisten mahdollisuus osallistua hoivaan ja huolenpitoon sekä palvelujen saatavuus. Mikäli kotona asumista voidaan tukea arkea tai liikkumista tukevin

apuvälinein tai kodin muutostöillä, tulee nämä olla tehtynä ja hyöty arvioituna ennen asumispalvelupäätöstä.

lökkään henkilön palvelutarpeiden ja toimintakyvyn arvioinnissa hyödynnetään RAI-arviointivälineistöä. RAI-arviointivälineistöä käyttämällä asiakkaiden palvelutarpeet selvitetään yhdenmukaisesti ja monipuolisesti. RAI-arviointivälineistön tuottaman tiedon avulla palvelut pystytään suunnittelemaan yksilöllisesti ja kohdentamaan tarpeenmukaisesti heille, jotka niitä tarvitsevat.

Arvioinnin tukena käytetään tarvittaessa luotettavia toimintakykymittareita mm. muistin testaamisessa MMSE-testiä ja ravitsemustilan arvioinnissa MNA-asteikkoa. Fyysistä toimintakykyä mitataan ja voidaan arvioida esim. SPPB- testillä. Asiakaskohtaisesti arvioidaan muiden mittareiden tarpeellisuus. Arvioinnissa hyödynnetään ICF toimintakykrakenteen mukaisia potilas-/asiakastietojärjestelmään laadittuja kirjauksia. Kansainvälinen toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden luokitus (ICF) kuvaa, miten sairauden ja vamman vaikutukset näkyvät henkilön elämässä. Iäkkäs henkilö saa asumispalvelusta kirjallisen valituskelpoisen viranhaltijapäätöksen.

3. Ikääntyneiden asumispalvelut

3.1. Myöntämisen perusteet ikääntyneiden lyhytaikaiseen palveluasumiseen

Lyhytaikaista palveluasumista järjestetään ensisijaisesti omaishoidettaville omaishoitajien lakisääteisten vapaiden mahdollistamiseksi sekä arviointijaksoina ympärivuorokautisen palveluasumisen palvelutarpeenarvioinnin tukena. Tarvittaessa järjestetään palvelua lyhytaikaisesti äkillisissä sosiaalisissa kriisitilanteissa. Kotiin järjestettävät palvelut ovat aina ensisijaisia.

3.2. Myöntämisen perusteet ikääntyneiden yhteisölliseen asumiseen

Yhteisöllistä asumista järjestetään iäkkäille henkilöille, joilla on turvattomuutta, turvattomuuden vuoksi runsasta terveyspalveluiden käyttöä ilman somaattista syytä, paljon kotihoidon palveluja, paljon turvapuhelinhälytyksiä tai nykyiset asumisolosuhteet eivät, kodin muutostöiden jälkeenkään, mahdollista turvallista kotona asumista.

Palvelutarpeen arvioinnin tukena käytetään iRAIHC – osittaisarvioinnin mittaria SOCWD (Social Withdrawal Scale), joka kuvaa sosiaalista vetäytymistä asteikolla 0–12. Mittari huomioi henkilön mielialaan liittyvien negatiivisten oireiden ilmenemistä. Mitä suurempi mittarin arvo on sitä, enemmän ilmenee sosiaaliseen vetäytymiseen liittyviä oireita. Mielialan negatiiviset oireet liittyvät mm. mielihyvän kokemisen puuttumiseen, vetäytymiseen kiinnostuksen kohteista, motivaation puuttumiseen ja vähentyneeseen sosiaaliseen käyttäytymiseen eli oireisiin, jotka kuvastavat sosiaalista vetäytymistä. Oireilla on vaikutusta henkilön elämänlaatuun ja voimavaroihin.

Yhteisölliseen asumiseen kuuluvat asiakkaan tarpeita vastaava asunto ja sosiaalista kanssakäymistä tukeva yhteisöllinen toiminta, jolla on tarkoitus osaltaan tukea asiakkaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Tukipalvelujen (pyykinhuolto, siivous, ruokapalvelut, turvapalvelut, asiointipalvelu) tarve selvitetään ja niiden järjestämisestä sovitaan yhdessä iäkkään henkilön kanssa. Tukipalvelut iäkäs henkilö voi järjestää itse tai yhdessä läheistensä kanssa, ostaa ne yksityiseltä palvelutuottajalta tai myöntämisperusteiden täyttyessä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen järjestämänä.

Hoivan ja hoidon järjestämiseksi yhteisölliseen asumiseen on mahdollista saada kotihoidon palvelua perustuen palvelutarpeen arviointiin ja hyvinvointialueen kotihoidon myöntämisperusteisiin.

3.3. Myöntämisen perusteet ikääntyneiden ympärivuorokautiseen palveluasumiseen ja laitoshoitoon

Ympärivuorokautista palveluasumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, eikä tarvetta vastaavaa palvelua ole mahdollista muutoin järjestää.

lääkkäiden henkilöiden pitkäaikaista sosiaalihuollon laitoshoidon järjestetään Ruokolahden palvelukeskuksessa kesään 2026 asti. Myöntämisen perusteet ovat samat kuin ympärivuorokautiseen palveluasumiseen.

Ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntämisen edellytyksenä on, että:

- Asiakkaalle on tehty moniammatillinen palvelutarpeen arviointi
- Asiakas tarvitsee vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa
- Ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntämisen edellytyksenä on, että asiakas on kokeillut kotona asumista kotihoidon ja kotiin vietävien palvelujen turvin ja ollut tarvittaessa arviointijakson hyvinvointialueen asumisyksikössä palvelutarpeenarviointia varten.
- Asiakas ei kykene toimintakykynsä heikentymisen tai muiden syiden perusteella selviytymään nykyisessä tai ympärivuorokautista palveluasumista kevyemmässä asumismuodossa kotiin vietävien monipuolisten palvelujen, teknologisten ratkaisujen ja apuvälineiden turvin
- Asiakkaalla on muistisairauteen liittyvä suuri riski eksyä eikä sitä voida estää hoitoon osallistuvien tai teknologisten laitteiden avulla
- RAI – arvioinnin tulokset ovat suuntaa antavia. Päätös perustuu aina laaja-alaiseen asiakkaan tilanteen kokonaisarviointiin, ei yksittäisiin mittarituloksiin.

CPS	ADL-H	IADLP	MapLe5
- Lähi muisti - Ymmärretyksi tuleminen - Päätöksentekokyky - Kyky syödä itse	- Liikkuminen kotona - Ruokailu - Wc:n käyttö - Henkilökohtainen hygienia	- Aterioiden valmistaminen - Tavalliset kotitaloustyöt - Puhelimen käyttö - Raha-asioiden hoito - Lääkityksestä huolehtiminen - Portaissa kulku - Ostoksilla käynti - Kulkuvälineiden käyttö	- ADL-H ja CPS ja käyttäytymisen kysymykset - Kotiympäristön olosuhteiden arviointikysymykset - Lääkitys - Haavaumat - Muut muuttajat - Laitoshoitoon joutumisen uhka
CPS asteikko Kognitiivisen toimintakyvyn taso 0 ei häiriötä 1 Rajatilainen häiriö 2 Lievä häiriö 3 Keskivaikea häiriö 4 Melko vaikea häiriö 5 Vaikea häiriö 6 Erittäin vaikea häiriö	ADL-H -asteikko Päivittäisten toimintojen suorituskyvyn tasot 0 Itsenäinen 1 Ohjauksen tarvetta 2 Rajoitettu avun tarve 3 Kohtalainen avun tarve 4 Runsas avun tarve 5 Autettava 6 Täysin autettava	Mittarissa arvioidaan asiakkaan suoriutumista tai kykyä suoriutua yllä olevista arkisuoriutumiseen liittyvistä toiminnoista: Jokainen toiminta arvioidaan erikseen: Suorituskyky pistemäärä 0 Itsenäinen 1 Apua vain valmisteluissa 2 Seurantaa-ohjausta/vihjeitä 3 Tarvitsee rajoitetusti apua 4 Tarvitsee runsaasti apua 5 Tarvitsee suurimman mahdollisen avun 6 Täysin autettava	Mittari kuvaa asiakkaan palvelujen tarvetta asteikolla 1-5; mitä suurempi arvo, sitä enemmän palveluntarvetta. 1 vähäinen avuntarve 2 lievä avuntarve 3 kohtalainen avuntarve 4 suuri avuntarve 5 erittäin suuri avuntarve
4 tai suurempi	4 tai suurempi	4 tai suurempi	4 tai suurempi

3.4. Ikääntyneen palvelutarpeen muuttuminen

lökkään henkilön palvelutarpeen olennaisesti muuttuessa hänelle tehdään uusi laaja-alainen palvelutarpeen arviointi samassa laajuudessa, kuin ennen asumispalvelun myöntämistä (ks. 2. loppukauden asumispalveluihin hakeutuminen ja palvelutarpeen arviointi). Myös tällöin arviointia voidaan tarvittaessa täydentää arviojaksolla Etelä-Karjalan hyvinvointialueen lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikössä. Palvelutarpeen arviointia voi pyytää iäkäs henkilö itse, läheinen tai häntä hoitava taho. Ensisijaisesti palvelutarpeen muuttuessa ollaan yhteydessä omaan nimettyyn asiakasvastaavaan.

Palvelutarpeen muuttuminen voi tarkoittaa palvelutarpeen lisääntymistä, mutta palvelutarpeen muutos voi liittyä myös toimintakyvyn kohenemiseen. Tällöin on mahdollista, että asiakkaan palveluja kevennetään. Muutoksista neuvotellaan aina henkilön itsensä sekä läheisten kanssa. Palvelutarpeen arvioinnin perusteella

asiakas saa valituskelpoisen viranhaltijapäätöksen hänelle järjestettävästä palvelusta.

4. Ikääntyneen asumispalvelun vastaanottaminen

Asiakas voi esittää palvelutarpeen arviointia tehtäessä oman toiveensa siitä kunnasta, jonka alueelta hän toivoo asumispalvelupaikan löytyvän. Toivetta vastaavaa asumispaikkaa ei aina voida järjestää, mutta sopiva paikka pyritään löytämään yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Asumisen paikkaa odottavan on ilmoitettava tarjotun paikan vastaanottamisesta 2 vuorokauden kuluessa ilmoituksesta ja muuton tulee tapahtua turhaa viivyttelyä välttäten. Jos osastolla tai lyhytaikaisessa hoidossa oleva asiakas ei hyväksy hänelle esitettyä ympärivuorokautisen hoidon asumispaikkaa, tulee asiakkaan kuitenkin siirtyä kyseiselle paikalle perusteettoman sairaalahoidon tai lyhytaikaishoidon välttämiseksi. Tämän jälkeen asiakas voi hakea vaihtoa haluamaansa kohteeseen ja vaihto järjestetään paikkatilanteen sen salliessa. Jos kotona asuva asiakas ei ota vastaan hänelle tarjottua asumispaikkaa, asiakasvastaava tarkastaa hänen palvelutarpeensa.

5. Palveluseteli ympärivuorokautiseen palveluasumiseen

Asiakas voi valita ympärivuorokautisen palveluasumisen tuottamistavaksi palvelusetelin. Palveluseteli on tuloperusteinen ja korvaa hoidosta ja hoivasta aiheutuvia kustannuksia. Mikäli asiakas haluaa luopua palvelusetelin käytöstä, tehdään hänelle uusi palvelutarpeen arviointi ja myöntämisperusteiden täyttyessä hänelle myönnetään paikka ympärivuorokautiseen palveluasumiseen edellä kerrotun kaltaisesti.

6. Asuminen yksityisessä palveluasumisenyksikössä ilman hyvinvointialueen palvelupäätöstä

Asiakas voi hakeutua yksityiseen palveluasumisyksikköön itsemaksavana asiakkaana ilman hyvinvointialueen palvelutarpeenarviointia ja päätöstä. Hänellä ei ole mahdollisuutta taloudellisiin syihin vedoten saada hyvinvointialueen järjestämää asumispalvelua ennen kuin hyvinvointialueen määrittelemät asumispalvelun myöntämisperusteet täyttyvät. Mikäli hänelle myönnetään ympärivuorokautista palveluasumista, toimitaan kappaleessa 4 kuvatun mukaisesti.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Kirjaamo

Valto Käkelän katu 3

53130 Lappeenranta

Vaihde 05 352 000

Faksi 05 352 7800

etunimi.sukunimi@ekhva.fi

www.ekhva.fi

Y-tunnus: 3221313-1

Asiakirja päättyy tähän.